

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

INFORMACIJA O PROJEKTU „FINALIZACIJA STUDIJE ZAŠTITE PODRUČJA ULCINJSKE SOLANE“

Podgorica, septembar 2018.

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

I) UVOD

Ulcinjska solana smještena je na mjestu nekadašnje lagune i močvare u delti Bojane. Izgrađena je 1934. godine, a prva berba soli je realizovana 1935. godine. Zauzima oko **14.5 km² slanih bazena** (ukupna površina područja je **1,477 ha**). Solana je okružena kanalom koji drenira okolne močvare i "knete", ne dozvoljavajući da se njihova voda miješa sa solanskom. Kanali odvođe vodu u kanal Port Milena, a zatim u more.

Tehnološki proces proizvodnje je unaprijeđen 1970. godine sa izgradnjom rafinerije uz pokušaj da se proširi proizvodnja, širenjem teritorije solane i uvođenjem industrijske proizvodnje na osnovu mehaničkih principa koji su primjenjivani između 1984. i 1994. Godišnja proizvodnja soli prije širenja proizvodnje (u periodu 1935-1983.) zavisila je od vremenskih uslova i organizacije rada. Kombinacija ručnog branja soli i industrijske proizvodnje soli u novoizgrađenom postojanju u periodu 1984-1994. rezultirala je maksimalnom godišnjom proizvodnjom od 59.353 t soli. Proizvodnja je u periodu 2003-2013. bila drastično niža i dostizala prosječno oko 17.000 t godišnje.

Od oko 526 vrsta koje se pojavljuju u EU, oko 250 vrsta registrovano je na Solani. Solana je važno područje za ptice koje migriraju, posebno vodene ptice i patke. Procjenjuje se da **preko 100.000 vodenih ptica** posjeti ovo područje u proljeće i jesen bar na dan, zbog hrane i odmora. Tokom zime svakodnevno na ovom području prisutno je preko 15.000 ptica. Sve navedeno čini Solanu **IBA-(International Bird Area)** područjem od međunarodnog značaja za ptice, kao i potencijalnim **Natura 2000** područjem i potencijalnim **Ramsar područjem** (močvara od međunarodnog značaja).

Tokom posljednjih 15 godina došlo je do dramatične promjene u zajednici ptica, uglavnom zbog obustavljanja proizvodnje soli u 2013. i posljedičnim nedostatkom upravljanja područjem. Ptice gnjezdarice izložene su nepredvidivim promjenama nivoa vode tokom sezone parenja. Postoji opasnost da flamingosi, mala čigra i obična čigra prestanu da se gnijezde na ovom području. Tokom zime, broj ptica je uglavnom konstantan, ali uočene su značajne promjene kada je riječ o brojnosti nekih vrsta ptica.

II) ZAŠTITA ULCINJSKE SOLANE

Posljednja berba soli na Solani bila je 2013, od kada pumpe nisu radile, jer je obustavljena proizvodnja, te se javila opasnost nestajanja biodiverziteta. Imajući u vidu da je Solana vještački ekosistem, gdje čovjek diktira vrijeme punjenja bazena, kao i nivo vode u njima, bilo je neophodno uništene pumpe hitno staviti u funkciju kako bi se ispumpala kišnica i upumpala slana voda, a sa njom i hrana za ptice.

S tim u vezi, u periodu od maja 2015. do jula 2018. država je uložila oko €920.000 u očuvanje i zaštitu ekosistema i obnovu infrastrukture na Solani, i to kroz uspostavljeni **model privremenog zakupa i upravljanja lokalitetom od strane Javnog preduzeća za nacionalne parkove (JPNP)**. Postojeći ugovorni aranžman između JPNP i

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Privrednog suda na snazi je do 24.08.2019. Samo neki od rezultata ostvarenih u navedenom periodu na polju zaštite i očuvanja ekosistema Solane su sljedeći:

1) **Obezbjeđenje fizičke zaštite Solane** kroz pružanje usluga obezbjeđenja, 24h dnevno, sa 2 zaštitara.

2) **Upravljanje vodnim tokovima Solane**: U cilju održavanja povoljnog vodnog režima na prostoru Solane aktivno se reguliše protok vode, kao i potrebni nivo saliniteta. Pumpni sistem Solane je u momentu potpisivanja Ugovora o zakupu sa JPNP u avgustu 2015. bio u vrlo lošem stanju. U cilju rješavanja problema aktivne kontrole vodnog režima na bazenima Solane, u prvoj godini zakupa izvršen je remont pumpnog postrojenja F16 za ispušavanje voda i 2 pumpe su stavljene u funkciju.

U **pumpnom sistemu Đerane**, koji je u funkciji dopremanja morske vode, zbog čestih havarija dolazilo je do zastoja u napajanju solanskih bazena morskom vodom, pa tako i do nepovoljnih hidroloških prilika za živi svijet u dužim intervalima. Više puta rađene su popravke pumpi, a **problem je konačno riješen krajem septembra 2017, nabavkom nove pumpe**. Time je omogućeno ispušavanje slatke i upumpavanje morske vode u bazene Solane, čime je spriječena dalja degradacija biodiverziteta Solane. Sredstva u visini od €200.000 za nabavku pumpe obezbijedilo je Ministarstvo održivog razvoja i turizma, a poslove vezane za njenu nabavku i instaliranje realizovala je stečajna uprava Solane, uz pomoć stručnih lica.¹ Početkom 2017. preduzete su aktivnosti i na sanaciji kritičnih djelova nasipa.

3) Od 2015. redovno se sprovodi **monitoring flore i faune** (posebno ptica).

4) **Zaštita kulturnih vrijednosti**: JPNP je pokrenuo inicijativu za uspostavljanje zaštite kalimera, drvenih koliba i naprava za ulov ribe, u kanalu Port Milena, kao potencijalnog kulturnog dobra i za uspostavljanje zaštite Stare upravne zgrade Solane.

5) **Savjetodavno tijelo**: S ciljem efikasne i koordinisane saradnje relevantnih subjekata na zaštiti, razvoju i promociji Solane osnovano je Savjetodavno tijelo Ulcinjske solane, koje je održalo 10 sjednica. Savjetodavno tijelo čine predstavnici: JPNP, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, Opštine Ulcinj i 2 NVO-a (NVO „Zeleni korak“ i NVO „Martin Šnajder Jakobi“).

Kako je opredijeljenje da se Ulcinjska Solana formalno-pravno zaštiti, **Vlada je na sjednici održanoj 23.02.2017. usvojila Prostorno urbanistički plan (PUP) za opštinu Ulcinj koji podrazumijeva proglašenje Solane parkom prirode**. Isti tretman predviđen je i u **Prostornom planu područja posebne namjene za obalno područje**, koji je Skupština donijela krajem jula 2018. godine. To znači da će se, nakon procedure koju nalaže Zakon o zaštiti prirode, te donošenja Odluke o proglašenju Solane zaštićenim područjem i Odluke o imenovanju upravljača, **upravljanje prostorom Solane vršiti u**

¹ Iznos od €200.000 uplaćen je Privrednom sudu na račun depozita iz kapitalnog budžeta i biće tretiran kao stečajna masa koja će biti vraćena Ministarstvu nakon prodaje imovine stečajnog dužnika.

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. PUP-om se predlažu sljedeće kategorije zaštite na području Solane :

- **Proglašenje parka prirode na ukupnoj površini Solane;**
- **Proglašenje spomenika prirode-rezervata ptica na istočnom dijelu Solane;**
- **Nominacija prostora za upis na Ramsar listu močvara od međunarodnog značaja;**
- **Zaštita kulturnog dobra-upravne zgrade fabrike (planirana za centar za posjetioce).**

U skladu sa PUP-om za opštinu Ulcinj u okviru građevinskog područja (4.95 ha) planirane su površine za industriju, na kojima je predviđena sanacija i modernizacija fabrike za proizvodnju soli, uz dogradnju pratećih sadržaja i pogona za proizvodnju i prodaju predmeta od soli. Na negrađevinskom području-vodnim površinama, moguće je organizovati aktivnosti iz oblasti rekreacije, edukativnog i naučnog turizma. Intervencije na ovom prostoru obuhvatiće izgradnju pješačkih i biciklističkih staza, vidikovaca za posmatranje prica, a u dijelu basena za proizvodnju soli i drugih sadržaja potrebnih za proces prikupljanja soli.

Dalja eksploatacija i izgradnja na području Solane predviđa se isključivo u skladu sa režimom i smjernicama zaštite prirodnog područja, kao i u skladu sa smjernicama Studije zaštite Solane koja će biti osnov za proglašenje zaštite.

Formalni proces zaštite Solane na nacionalnom nivou pokrenut je u maju 2015, podnošenjem zahtjeva opštine Ulcinj Agenciji za zaštitu životne sredine za izradu Studije zaštite. Agencija je (u saradnji sa Centrom za zaštitu i proučavanje ptica-CZIP) krajem 2015. izradila Predlog Studije zaštite. Uvidom u taj dokument Ministarstvo održivog razvoja i turizma konstatovalo je da nije u potpunosti ispoštovan zakonom propisan sadržaj Studije zaštite (član 56 Zakona o zaštiti prirode), te zaključilo da se isti mora revidovati. Ukazano je da je Studija zaštite shodno zakonu, trebalo da uzme u obzir naročito: koncept zaštite, **održivi razvoj tog područja**, način upravljanja tim područjem, **posljedice koje će donošenjem akta o proglašenju proisteći, posebno s obzirom na vlasnička prava i zatečene privredne djelatnosti, kao i moguće izvore potrebnih finansija, tj. sredstava za sprovođenje Odluke o proglašenju zaštićenog prirodnog dobra.** Ministarstvo je o navedenom u mišljenju koje je uputilo 23.02.2016. informisalo opštinu Ulcinj. Na osnovu dostavljenog mišljenja Ministarstva, Opština Ulcinj je odgovorila da će dopunu dostaviti do 1.04.2016, što nije urađeno.

III) „FINALIZACIJA STUDIJE ZAŠTITE PODRUČJA ULCINJSKE SOLANE“

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je, na osnovu identifikovanih nedostataka Nacrta Studije zaštite, iniciralo **izradu sveobuhvatne Studije** koja će obuhvatiti sve potrebne elemente za finalizaciju Studije zaštite. Nakon konsultacija sa Evropskom komisijom, iz Fonda za evropsku integraciju 13.02.2017. započeta je realizacija projekta „**Finalizacija studije zaštite područja Ulcinjske solane**“ od strane Agreco Consortium (Beč) i na njemu su bila angažovana 3 EU eksperta (*Andrej Sovinc, Davorin Tome i Mihael Hošek*). Formiran je Upravni odbor projekta, kojeg su činili predstavnici: Ministarstva održivog

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

razvoja i turizma, Privrednog suda, Ministarstva ekonomije, Ministarstva finansija, Ministarstva evropskih poslova, Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, JPNP, opštine Ulcinj, NVO „Centar za zaštitu i poučavanje ptica“ i Eurofonda.

Projekat je završen krajem novembra 2017. **izradom sveobuhvatne Studije zaštite Ulcinjske solane u kojoj su obrađena sva pitanja od značaja za ovaj lokalitet.** Pripremljena je **početna analiza potrebnih investicija i tekućih troškova** održavanja područja **za 2 opcije** (jedna sa 3 pod-scenarija) u kontekstu ekoloških, socijalnih i finansijskih aspekata, koje uključuju i to da se Solana održava i kao zaštićeno područje.

Opcija 1: Ponovna revitalizacija proizvodnje soli sa razrađena 3 pod-scenarija:

Scenario 1.1: Osnovni proizvod je **so za puteve** u obimu kao do 2013. (17.000 t);

Scenario 1.2: Nadgradnja proizvodnje u proizvodnju **soli za ishranu** sa rafinerijom soli;

Oba navedena pod-scenarija baziraju se na pretpostavci da so treba da se proizvodi u velikim količinama kako bi se izborilo sa niskim cijenama finalnog proizvoda (so) i visokim troškovima proizvodnje, što bi značilo obnavljanje gotovo cijele teritorije solane.

Scenario 1.3: Proizvodnja soli manjih količina na ograničenom području, sa fokusom na **novi proizvod od soli, tzv. „cvijet soli“** (iako će i preostali dio područja morati da se obnovi da bi se ispunili zahtjevi očuvanje biodiverziteta kroz regulaciju vodnog režima).

Opcija 2: Upravljanje područjem kao zaštićenim sa proizvodnjom soli u strogo ograničenoj oblasti samo za promotivne i edukativne svrhe.

Tabela 1: Procjena početnih investicija i operativnih troškova održavanja po pojedinim opcijama

	Revitalizacija proizvodnje soli i upravljanje zaštićenim područjem (Opcija 1)			Upravljanje zaštićenim područjem i proizvodnja soli samo za potrebe demonstracije (Opcija 2)
	Pod-scenario 1.1: So za puteve	Pod-scenario 1.2: So za ljudsku ishranu	Pod-scenario 1.3: Ograničena proizvodnja soli i novi proizvod („cvijet soli“)	
Procjena početne investicije	7.000.000	10.500.000	4.000.000	3.000.000
Broj zaposlenih za proizvodnja soli	46	61	21	16
Broj zaposlenih za upravljanje zaštićenim područjem	9	9	9	11
Sezonska radna snaga	168	168	30	20
UKUPNO	223	238	60	47
Godišnji troškovi upravljanja (€)	1.150.000	1.350.000	500.000	600.000

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Procjena godišnjeg profita	0,00	do €150.000 ²	do €70.000 ³	n.a. ⁴
----------------------------	------	--------------------------	-------------------------	-------------------

Izvor: „Finalizacija Studije zaštite područja Ulcinjske solane“, EUROPEAID/132633/C/SER/MULTI Framework Contract Beneficiaries–LOT N°6–Environment-Request 2016/379589

Opcija 1/pod-scenario 1.1 nije profitabilna, jer je cijena ove vrste soli izuzetno niska na tržištu, tražnja za proizvodom je promjenjiva, a potrebno je proizvesti i prodati velike količine ove soli. Troškovi početnih ulaganja su, takođe, veoma visoki.

Opcija 1/pod-scenario 1.2 znači potencijalno (malu) profitabilnu proizvodnju, ali ovaj pod-scenario mora da se posmatra u kontekstu činjenice da su navedene cifre predviđene za godišnju proizvodnju od 25.000 t jestive soli, što prelazi kapacitet solane u posljednjih 10 godina rada. Dodatno, nije realno očekivati da je moguće prodati veliku količinu jestive soli na zasićenom evropskom tržištu. U Crnoj Gori, ukupna potrošnja svih vrsta soli, ne samo jestive soli, čini samo 1/5 obračunate godišnje proizvodnje. Ovo je u većoj mjeri razlog zbog kojeg ovaj **pod-scenario nije optimalno rješenje**.

Čini se da bi **dugoročno posmatrano najprikladnija opcija bila kombinacija Opcije 1/pod-scenario 1.3 i Opcije 2**. Za ovaj koncept, sredstva potrebna za početna ulaganja u infrastrukturu iznosila bi oko €4 miliona. Operativni troškovi za proizvodnju novih, visoko kvalitetnih proizvoda od soli na ograničenoj površini solane i troškovi upravljanja čitavim područjem solane dostigli bi €1.100.000/godišnje. Očekuje se da bi u dogledno vrijeme ovaj model mogao ostvariti prihod €245.000-€420.000 od prodaje proizvoda od soli i posjeta zaštićenom području i pratećim programima. Veoma ograničene količine novog proizvoda („cvijet soli“) mogle bi se potencijalno prodati na evropskom tržištu, dok bi se broj posjetilaca na području postepeno povećavao.

Kao najprikladnije kategorije zaštićenih područja po međunarodnoj (IUCN) klasifikaciji u Studiji se predlažu: **kategorija V (park prirode)** ako se nastavi proizvodnja soli uz upravljanje zaštićenim područjem ili **kategorija IV (rezervat prirode)** ako će se područjem upravljati kao zaštićenim sa demonstracijom proizvodnje soli za posjetioce.

Studija predlaže **3 modela upravljanja**. Ako se nastavi proizvodnja soli (Opcija 1/pod-scenario 1.1 i 1.2), predlog je da se primijeni model koncesija prema kojem kompanija treba da ima pravo da koristi prirodne resurse, proizvodi so i istovremeno upravlja zaštićenim područjem. Isto treba sa se primijeni ukoliko se uspostavi kombinacija Opcije 1/pod-scenario 1.3 i Opcije 2, ali u formi zajedničkog upravljanja, gdje kompanija koja je odgovorna za proizvodnju soli i javno preduzeće za upravljanje zaštićenim područjem treba zajedno da snose odgovornost u donošenju odluka. Ukoliko se primjenjuje Opcija 2, onda treba da se promoviše svaki oblik javnog upravljanja zaštićenim područjem.

Za potrebe odgovarajućeg zoniranja, Studija predlaže da buduće zaštićeno područje solane bude podijeljeno na 4 oblasti, gdje svaka oblast ima drugačiju svrhu (mapa br. 1).

² U dogledno vrijeme, projektovana dobit od posjeta mogla bi da dostigne godišnje €175.000-350.000.

³ Isto

⁴ Isto

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

U **prioritetnoj oblasti zaštite prirode** (crvena linija) sve bi bilo podređeno zaštiti prirode (u toku sezone gniježđenja to znači zabranu ljudskih aktivnosti). Bazeni, nasipi i nivo vode bili bi regulisani u skladu sa potrebama prirode. Ipak, i dalje se ovo područje može koristiti za proizvodnju soli, tj. bazeni mogu biti korišćeni za sakupljanje vode i sl.

U **prioritetnoj oblasti proizvodnje soli** (žuta linija) sve bi bilo podređeno proizvodnji soli, ali s obzirom da bi to i dalje bilo zaštićeno područje, uvijek bi se razmatrao način proizvodnje soli u skladu sa prirodom, posebno ako to ne bi iziskivalo dodatni trošak u proizvodnji i ako ne bi značajno smanjilo količinu sakupljene soli. Bazeni, nasipi i nivo vode bili bi regulisani u skladu sa potrebama proizvodnje soli.

Mapa 1: Predloženo zoniranje budućeg zaštićenog područja

Izvor: „Finalizacija Studije zaštite područja Ulcinjske solane“, EUROPEAID/132633/C/SER/MULTI Framework Contract Beneficiaries–LOT N°6–Environment-Request 2016/379589

U **kombinovanoj oblasti zaštite prirode i proizvodnje soli** (zelena linija) neće se primjenjivati intenzivni procesi proizvodnje soli. Održavanje bazena, nasipa i nivoa vode uglavnom će pratiti potrebe proizvodnje soli. U periodima kada se ne proizvodi so, upravljat će se vodnim režimom i nivoima vode u skladu sa potrebama prirode. Tu će biti određenih ograničenja u proizvodnji soli tokom sezone parenja od aprila do juna, ali u drugim okolnostima biće vrlo malo ograničenja. Aktivnosti proizvodnje soli su slične aktivnostima u godinama kada se so proizvodila na ovom području. Postoji veliki potencijal za očuvanja prirode ove oblasti, posebno tokom migracije ptica i u zimskom periodu kada je proizvodnja soli prirodno ograničena ili čak ne postoji.

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

U **administrativnoj oblasti** (plava linija) vjerovatno će biti (kao što je to bio slučaj ranije) mjesto za upravnu zgradu, skladišta, obrazovni prostor za posjetioce i sl. Ovdje bi bilo moguće izgraditi i neke turističke objekte koji su prilagođeni prirodnom okruženju.

4.1 POSLJEDICE USVAJANJA AKTA O PROGLAŠENJU ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Pitanje vlasništva nad zemljištem i sporovi oko tog prava imaju daleko najveći uticaj i posljedice za usvajanje Odluke o proglašenju Ulcinjske solane zaštićenim područjem. Naime, **Privredni sud je dao tumačenje po kojem se, između ostalog, sve aktivnosti koje se odnose na zaštitu područja ne mogu preduzimati bez saglasnosti suda i stečajnog upravnika, s obzirom da se nad AD „Solana Bajo Sekulić“ vodi stečaj u toku kojeg su sve odluke u vezi sa pravima i imovinom dužnika u nadležnosti Privrednog suda.** Takođe, ukazano je i na pitanje vlasništva nad ovim područjem, uz napomenu da je ono još uvijek otvoreno. Uzimajući u obzir tumačenja Privrednog suda jasno je da dalji koraci na proglašenju Ulcinjske solane zaštićenim prirodnim dobrom treba da se sprovode u konsultaciji sa Privrednim sudom, koji kao veoma bitnu činjenicu u cjelokupnom procesu naglašava utvrđivanje vlasništva nad Solanom. (mišljenje Privrednog suda od 25.10.2017. nalazi se u Prilogu I ove Informacije)

Postoje i druge posljedice, a posebno finansijske. Shodno članu 64 Zakona o zaštiti prirode, sredstva za aktivnosti upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom treba da budu obezbjeđena iz:

- budžeta države, tj. budžeta jedinice lokalne samouprave u skladu sa godišnjim programom i planom upravljanja;
- naknada za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže;
- donacija;
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Takođe, uspostavljanje zaštićenih prirodnih dobara predstavlja veoma važno pitanje na agendi međunarodnih organizacija. Iz tog razloga, mnoge donatorske organizacije, kao što su *GEF*, *MAVA* Fondacija, Fondacija Prince Albert II od Monaka, Fond Partnerstva za Kritični Ekosistem (*CEPF*), *IPA* fond, *LIFE* i *LIFE + Nature*, *MTF* fond i *UNEP-MAP* iz Konvencije u Barseloni i *SAP BIO*, predstavljaju potencijalne šanse u okviru kojih neophodna infrastruktura, ljudski resursi i tehničko-upravljački kapaciteti treba da budu izgrađeni, a različiti tipovi eko-turizma i poljoprivrednih aktivnosti mogu biti podstaknuti kroz razvoj projektnih ideja. Kako je zaštita prirode, takođe, i međunarodna obaveza, naročito s aspekta globalnih vrijednosti koje su registrovane i u Solani, svaka pomoć u kofinansiranju radi uspostavljanja mjera zaštite i promocija prirodnih vrijednosti Solane, značajna je za očuvanje prirodnog naslijeđa. Proglašenje područja Ramsarskim močvarnim područjem otvoriće više mogućnosti za finansiranje. Naime, prema nalazima Studije, Ulcinjska solana ispunjava 6 od 9 Ramsarskih kriterijuma i ima najmanje 11 vrsta ptica i 3 vrste staništa, što može da se navede kao kvalifikacija za uvrštavanje u mrežu Natura 2000.

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

U inicijalnoj fazi uspostavljanja zaštićenog područja neophodno je opredijeliti dio budžeta koji će biti obezbijeđen od strane Vlade, odnosno lokalne samouprave, kao i od upravljača zaštićenog područja. Jedan dio troškova biće pokriven od prihoda od naknada za korišćenje zaštićenih prirodnih dobara koje su definisane Zakonom o zaštiti prirode. Iznos, model proračuna i prikupljanja naknada definiše upravljač zaštićenog prirodnog dobra, uz saglasnost Ministarstva, tj. nadležnog lokalnog organa.

Naplata karata za ulaz u zaštićeno prirodno dobro za rekreativne aktivnosti i usluge ekosistema, predstavlja najčešći i najopipljiviji profit od zaštićenog prirodnog dobra. Posredne koristi od zaštićenih područja potiču od ekoloških funkcija samog dobra, kao što je zaštita od poplava, stabilizacija klimatskih uslova, staništa biljnih i životinjskih vrsta i sl. Opcione vrijednosti područja su procjene potencijala same oblasti u budućnosti, kao što je mogućnost razvoja turizma, ekonomskih ili poljoprivrednih grana, korišćenje biodiverziteta u obrazovne, naučne i farmaceutske svrhe i slično. U kontekstu Solane, ovo uključuje mogućnost ponovnog uspostavljanja proizvodnje soli. Vrijednosti koje se ne koriste, su one koje postoje samo kao prirodne i vrijednosti baštine, koje tradicionalno čuvaju ljudi iz tog područja, uprkos uslovima života. Posjete posmatrača ptica i ljudi iz oblasti ekološkog obrazovanja, mogu donijeti koristi od učenja i uživanja u plodovima prirode. Sistem za posjetioce može uključivati posebne suvenire i proizvode fabrike soli, a specijalnu ponudu može činiti "fleur du sol - cvijet soli". Upravljač je u obavezi da sredstva prikupljena na ovaj način koristi za zaštitu, razvoj i unaprijeđenje zaštićenog prirodnog dobra.

Na osnovu transfera koristi, Studija zaštite je procijenila da šire područje Solane može ostvariti ekonomsku vrijednost od €5.8 miliona. Procijenjena vrijednost zasniva se na različitim procjenama koristi od ekosistemskih usluga za sve kategorije ekosistemskih usluga, uključujući i raspoloživost, regulaciju i kulturne benefite. Procjena ukupne vrijednosti je minimalna i konzervativna procjena, budući da primijenjena metoda za procjenu ekosistemskih usluga ne obuhvata posebne lokalne pogodnosti.

IV) KLJUČNI NALAZI

- Ulcinjska solana je vještački i poluprirodni močvarni ekosistem, uspostavljen 1934, i za održavanje karaktera ovog područja potrebno je djelovanje prirode i čovjeka.
- Biodiverzitet na području Ulcinjske solane ima nekoliko bioloških elemenata koji ga čine jedinstvenim na nacionalnom i međunarodnom nivou.
- Nedostatak odgovarajućeg upravljanja područjem u posljednjih nekoliko godina rezultirao je zarastanjem područja, nestankom tipičnih slanih staništa, zimskim poplavama koje pretvaraju područje u duboka slatkovodna jezera, ljetnjim sušama koje prouzrokuju isušivanje bazena i koje je, kao konačan rezultat, dovelo do ozbiljnog pogoršanja biodiverziteta i predione vrijednosti područja.

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

- Sve gore navedeno izaziva dramatične promjene u sastavu i broju ptica gnjezdarica, ptica koje migriraju i zimuju, a koje čine da ovo područje bude područje od međunarodnog značaja.
- Za lokalitet Solane od ključnog značaja su održavanje dobrog vodnog režima i obnova pumpne infrastrukture, pa je potrebno uraditi detaljnu Studiju hidrološkog režima.
- Da bi se očuvala visoka vrijednost Ulcinjske solane neophodno je preduzeti hitne mjere-**proglašenje područja za zaštićeno područje** (na nacionalnom nivou i međunarodnom kroz upis na Ramsar listu) kojim treba da se adekvatno upravlja, i gdje održivo korišćenje prirodnih resursa, a posebno tradicionalna proizvodnja soli, nije u suprotnosti sa ciljevima očuvanja biodiverziteta.
- Kako bi se osigurali uslovi za biodiverzitet i istovremeno razmotrila socijalna i ekonomska pitanja, najprikladniji model za dugoročno upravljanje **obuhvatao bi proizvodnju novog proizvoda od soli, odnosno „cvijeta soli“, na ograničenoj površini, uz sprovođenje mjera za očuvanje cjelokupnog područja.**
- Zaštićeno područje se najbolje definiše kao IUCN zaštićeno područje kategorije V (**park prirode**) sa različitim zonama. Jedan dio treba da bude koncipiran kao strogi rezervat prirode u kojem su sve aktivnosti podređene ciljevima očuvanja, drugi dio u kojem je primarna djelatnost proizvodnja soli, zatim dio gdje proizvodnja soli i očuvanje prirode idu ruku pod ruku, i na kraju mali dio u funkciji upravljačkih aktivnosti.
- Sve buduće radnje koje se odnose na uspostavljanje zaštićenog područja treba da se sprovode uz konsultacije sa Privrednim sudom i stečajnim upravnikom, budući da su sve odluke u vezi sa pravima i imovinom dužnika sada u nadležnosti suda.

S obzirom na gore navedeno predlažemo sljedeće

ZAKLJUČKE:

1. Vlada Crne Gore na sjednici održanoj _____2018. je razmotrila i usvojila Informaciju o projektu „Finalizacija studije zaštite područja Ulcinjske solane“, koju je dostavilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma.
2. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da dostavi Opštini Ulcinj finalizovanu Studiju zaštite područja Ulcinjske solane, kako bi ista nastavila dalje sprovođenje postupka uspostavljanja zaštite nad Ulcinjskom solanom, kroz organizovanje javne rasprave za Studiju zaštite i Predlog odluke o proglašenju zaštićenog prirodnog dobra.